

«Η Ελλάδα είναι το σύμβολο της Ευρώπης, η γέννησή της. Οποιοσ Ευρωπαίος τη σβήνει από τον χάρτη, σβήνει αυτόματα και τον εαυτό του».

«Δεν πιστεύω να 'χει αλλάξει το μέταλλο της ψυχής των Ελλήνων. Αν αντισταθούν θα νικήσουν τους υπεύθυνους για ό,τι κακό επέβαλαν», λέει ο Βαλαωρίτης.

Επιμένει ο Νάνος Βαλαωρίτης, ο δισέγγονος του Αριστοτέλη Βαλαωρίτη, ο «Διαμαντένιος Γαληνευτής», ο Έλληνας ποιητής που ταξίδεψε και διδάξε ποίηση και την ελληνική ποίηση σ' όλο τον κόσμο, έγραψε και βραβεύτηκε, συναναστράφηκε με τα πιο φωτεινά πνεύματα της εποχής (Ελιοτ, Ντίλαν Τόμας, Οντεν), φίλος του Ελύτη και του Εμπειρικού, ζώντας αυτό - που - τώρα - αποκαλούμε μεγάλη - κρίση - της - εποχής. Δηλώνοντας, ταυτοχρόνως, «απαίσια αισιόδοξος».

Ο Νάνος Βαλαωρίτης μιλά στο «Έθνος της Κυριακής» για τα πάντα: το παρελθόν και το παρόν, την κρίση, την ποίηση, εμάς και τους άλλους, το σκοτεινό φαινόμενο της Χρυσής Αυγής. Για τα καινούργια βιβλία του, τα δοκίμια «Η του ύψους ή του βάθους» και για το ποιητικό «Πικρό καρναβάλι» (εκδόσεις Ψυχογιός, και τα δύο).

«**Η του ύψους ή του βάθους**» σήμερα, κύριε Βαλαωρίτη; «Είναι γνωστό ότι οι Έλληνες ως λαός συνήθως αναδεικνύονται καλύτερα στις έκτακτες περιστάσεις, όπως και στην αρχαιότητα: Περσικοί Πόλεμοι, εναντίον των Καρχηδονίων στη Σικελία, του ύψους, του βάθους ο Πελοποννησιακός Πόλεμος, η κατάκτηση του Μεγαλέξανδρου, του ύψους, του βάθους, οι επίγονοι ανάμεσά τους. Εικοσιένα του ύψους, οι εμφύλιοι του βάθους». Κύριε Βαλαωρίτη, είχατε την ευλογία ή την τύχη να ζήσετε την Ελλάδα και τους Έλληνες και από μακριά και από κοντά, η εποχή μας είναι «του ύψους» ή «του βάθους», κύριε Βαλαωρίτη;

Ρώτησαν κάποτε τον Ναζρεντίν Χότζα γιατί απαντάει στις ερωτήσεις πάντοτε με άλλη ερώτηση. «Αυτό κάνω;» απάντησε. Του βάθους και μάλιστα αρκετά μέτρα κάτω από τους άλλους εταίρους του Νότου στα Τάρταρα. Για να ξαναδιατυπώσω το ερώτημα. Πέσαμε από μόνοι μας στα βάθη με τον υπερβολικό δανεισμό και σπατάλη επί Ανδρέα Παπανδρέου; Θα ήμασταν στην ίδια κατάσταση αν δεν είχαμε μπει στο ευρώ; Αυτοί που μας ενθάρρυναν γιατί το έκαναν κι εμείς γιατί φτάσαμε στο σημείο να κατεβάσουμε το έλλειμμα μας από 10% σε 6% με κάποιο κρυφό δάνειο; Και γιατί αυτή η πρεμούρα;

Επειδή είχαμε φτάσει σε μεγάλα ύψη με το χρέος μας; Έκανε σωστά ο Σημίτης ή λάθος; Αν τον καθίζαμε στο скаμνί πώς θα το δικαιολογούσε; Έχω καταλήξει να συγκρίνω τον Σημίτη εν μέρει με τον Αλκιβιάδη, τον πιο δαιμόνιο Αθηναίο πολιτικό και στρατηγό. Ανισα μεγέθη

αλλά παρόμοιες περιστάσεις.

Ο Αλκιβιάδης, εκεί που θα νικούσε στις Συρακούσες, τον περίμενε η Σαλαμινία τριήρης με τους εντεταλμένους κήρυκες να τον συλλάβουν για την κατηγορία της ασέβειας στους θεούς σχετικά με τους Ερμοκοπίδες.

Κατέφυγε στη Σπάρτη. Το 1920 κατεπήφισαν οι Έλληνες τον Βενιζέλο με τα γνωστά αποτελέσματα, και τον Σημίτη το 2003? μόλις πήγαινε, λένε, να φτιάξει τα οικονομικά μας, και ψήφισαν υπέρ του Καραμανλή Β', και όταν αυτός πήγε να ορθώσει ανάστημα εναντίον του ΝΑΤΟ και των ΗΠΑ, χάθηκε το Κάρμα του και ήρθε ο Γ. Παπανδρέου και πέσαμε στο Μνημόνιο και το ΔΝΤ. Του βάθους λοιπόν και τι βάθος, μόνο μετά το 1922 και την Κατοχή με τον Εμφύλιο ήμασταν σε τέτοιο βάθος?

«Πικρό καρναβάλι» η ποίηση σήμερα;

Γιατί «Πικρό καρναβάλι»; Τελικά το ευρώ, αντί να ενώσει την Ευρώπη, τη χώρισε σε δύο στρατόπεδα, τους Βόρειους και τους Νότιους. Τους πλούσιους και τους φτωχούς. Και παίζεται ένα διπλό παιχνίδι ανάμεσά τους, απάτης και εξουσίας. Τα Ουκάζια της λιτότητας επιβάλλονται με τη χάρτινη γροθιά του χρήματος και τις απειλές, όπως φάνηκε στην Κύπρο.

Ομως, στη γενικότερη Ευρώπη, όσο και διηρημένη και να 'ναι, γίνονται αντιληπτά τα κόλπα της Γερμανίας για επιβολή του μοντέλου λιτότητας και εξαγωγών και υψηλών επιτοκίων, ώστε να είναι σφιχτό το χρήμα τους που μόνον αυτούς ωφέλησε μέχρι τώρα μ' ένα τεράστιο πλεόνασμα.

Αλλά σαν τους τσιγκούνηδες κάθονται επάνω του, χωρίς να λογαριάζουν ότι δεν θα τα πάρουν μαζί τους και φέρονται σαν τον κακό γιο στην παραβολή, που θάβει το χρυσό του νόμισμα.

Αυτά δεν είναι το αποτέλεσμα μιας κουφολαλιάς που καταλήγει στην απίστευτη ταλαιπωρία εκατομμυρίων Ευρωπαίων με φτώχεια, πείνα και ανεργία. Αφενός λοιπόν η ανοησία προσωποποιημένη, των κλόουν της οικονομικής ελιτ, αφετέρου η εγκληματική και εγωιστική μιζέρια πανικού και απίστευτης συσσώρευσης κέρδους που δεν ωφελεί ούτε τους ίδιους... Ο,τι πιο πικρό ποτήρι μπορεί να υπάρξει. Τα ποιήματα παίζουν, ειρωνεύονται και χλευάζουν αυτές τις νοοτροπίες χωρίς να είναι κηρύγματα απ' τον άμβωνα, αλλά ένας συνεχής χορός μυθικού και αμφισβητούμενου Ζαλόγγου? Στην άκρη του γκρεμού. Ηταν όμως;

Είχατε πει σε παλιά μας συνέντευξη ότι η ποίηση είναι συχνά χρησμική. Πώς βλέπει ένας ποιητής αυτό-που-μας-συμβαίνει ή αυτό-που-μας-περιμένει;

Ο Αρθουρ Ρεμπό είχε γράψει η ποίηση πρέπει να 'ναι οραματική... Ο Αντρέ Μπρετόν η ποίηση θα 'ναι αναταραχτική ή δεν θα 'ναι. Εννοούσε με τον τρόπο που σχηματίζονται τα κρύσταλλα σε ηφαιστιακές αναταραχές. Η ποιητική γλώσσα από τη φύση της είναι γριφώδης, έχει χρησμικό χαρακτήρα και ύφος? αν πάψει να είναι αμφίδρομη, δεν θα 'ναι ποίηση. Βγαίνει όπως η λάβα απ' το υποσυνείδητο και σχηματίζει εκπληκτικές μορφές κανονικά περιγράμματα, περίπλοκα, όπως τα ρόδα της ερήμου. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν συνδέεται με την εποχή και το περιβάλλον η συνείδηση του ποιητή ταυτόχρονα. Γι' αυτό είναι σχεδόν αδύνατο να διατυπώσει κανείς την ενδόμυχη λειτουργία της με άλλα λόγια έξω από την ίδια. Είναι ένα φαινόμενο, «Ποίημα απεριορίστο» όπως λέει ο Σαίξπηρ στον Αμλετ, για τους παίχτες του θιάσου.

«Η Ελλάδα που την έσβησαν απ' τον Χάρτη / Απ' τον γήινο χάρτη είναι σβησμένη η Ελλάδα/ Κι έγινε πάλι όπως ήταν άλλοτες έναν καιρό/ Μια Ιδέα και αναλήφτηκε στον γεωμετρικό/ Της Ουρανό απ' όπου δεν ξανακατέβηκε». Η Ιστορία; Το

παρελθόν; Τα όσα ζήσαμε;

Η Ελλάδα είναι το σύμβολο της Ευρώπης, η γέννησή της. Οποιος Ευρωπαίος τη σβήνει από τον χάρτη σβήνει αυτόματα και τον εαυτό του.

ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΧΗ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΩΣΟΥΜΕ

Να μην αφήσουμε τη Γερμανία σε χλωρό κλαρί για όσα υποστήκαμε και για όσα μας οφείλει

Αυτό που ζούμε σήμερα, το είχατε ποτέ φανταστεί;

Αυτό που ζούμε σήμερα είναι ένας αναμενόμενος εφιάλτης που τον υποπτευόμασταν ότι θα 'ρχόταν κάποια μέρα για άγνωστες τότε σ' εμάς ακριβείς περιστάσεις σαν ένα προμήνυμα καταστροφής που δεν ήταν δυνατόν να μαντέψεις το τι θα 'ταν αλλά είχες μια ιδέα ότι θα 'ταν οικονομικής φύσεως εφόσον περιοδικά στο σύστημα εμφωλεύουν τέτοιες θύελλες όπως έγραφε ο Μαρξ, ότι τις εμπεριέχει το καπιταλιστικό καθεστώς, και μάλιστα όταν μοιάζει να λειτουργεί ως ο καπιταλισμός της κατανάλωσης με ευφορία, οπότε συσσωρεύονται δάνεια με το εύκολο χρήμα απ' τις πιστωτικές κάρτες, και τις φούσκες με τα δάνεια ακινήτων, οδηγώντας σε χρεοκοπίες του χρηματοπιστωτικού συστήματος, όπως μου το είχε προβλέψει ένας φίλος οικονομολόγος καθηγητής στο Πανεπιστήμιο του Μπέρκλεϊ, φέρνοντας ως παράδειγμα ακριβώς αυτό το μοντέλο αλλά ξεκινώντας στην Ιαπωνία. Δεν ξέρω αν το είχε προβλέψει τόσο κοντά στη Wall Street.

Την άνοδο της Χρυσής Αυγής πώς τη βλέπετε; Ο ναζισμός μοιάζει σαν να μην έπαψε να υφίσταται ποτέ!

Γι' αυτό, το μόνο που έχω να πω είναι ότι η επιλογή από ένα μέρος των ψηφοφόρων του ολοκληρωτικού δεδηλωμένου ΧΑ ρατσιστικού νεοναζισμού με εγκληματικές μεθόδους των SS, δηλαδή ταγμάτων εφόδου, όχι μόνο δεν είναι λύση αλλά μας πηγαίνει πίσω στη φοβερή δεκαετία του '30 στη Γερμανία, όταν άκουγα τον Χίτλερ να γαβγίζει στο μικρό μου ραδιόφωνο από τα πρώτα, το 1935-39.

Από τότε, ηλικία 14 ετών, ήμουν αντιφασίστας και εναντίον του δικού μας μεταξικού καθεστώτος που με έντυνε αναγκαστικά να παρελαύνω με στολή, καταλήγοντας μετά από αιματηρό πόλεμο εναντίον του άλλου ιταλικού φασισμού, στην Κατοχή, οπότε έγινε η Αθήνα Μπέλσεν με τους θηριώδεις Γερμανούς. Με τα μαυρισμένα πτώματα στους δρόμους από πείνα.

Πόσο ευδιάκριτο είναι το καλό και το κακό στις μέρες μας;

Είναι σαφέστατο αν ξέρεις να κρίνεις. Η άγνοια και η έλλειψη μνήμης οδηγούν στο κακό. Αυτό ισχύει και για τη σημερινή στυγνή οικονομική δικτατορία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και των εκτελεστών της εδώ σε μας, που κατάστρεψε ήδη την οικονομία μας, καλή, κακή, ανάποδη, δεν έχει σημασία. Πρόκειται για γυμνή βία.

Κι εκείνο που οφείλουμε να κάνουμε;

Εμείς έχουμε τα χέρια μας δεμένα απ' το ευρώ, αλλά μπορούμε να διατηρήσουμε τη διαύγειά μας και να κάνουμε πολεμική κριτική στην ευρωπαϊκή οικονομική ελίτ με επικεφαλής τη Γερμανία και να εξακολουθήσουμε να ζητάμε τις αποζημιώσεις πολέμου, την επιστροφή του αναγκαστικού δανείου κατοχής, να τους υπενθυμίζουμε, όπως κάνουν οι Εβραίοι το ολοκαύτωμά τους, το δικό μας με τις σφαγές και καταστροφές εκατοντάδων χωριών και χιλιάδων ανθρώπων, να μην τους αφήσουμε σε χλωρό κλαρί για όσα μας οφείλουν, είδατε πόσοι λίγοι Γερμανοί ήρθαν φέτος στην Ελλάδα, ξέρουν πολύ καλά ότι δεν είναι ευπρόσδεκτοι, πάνε οι ψευτοφιλίες των μεταπολεμικών χρόνων, και οι κούφιες μετάνοιες, δεν έχουμε δει ούτε ένα ευρώ απ' αυτούς, τα δάνεια δεν είναι αποζημιώσεις, τα μνημόνια λιτότητας είναι ληστρικά γιατί όλα τα χρήματα του ελληνικού Δημοσίου πάνε

στους δανειστές? με επιτόκια δηλαδή στους Γερμανούς ?δεν θ' αργήσει μια κοινωνική έκρηξη ?αν εξακολουθήσει αυτή η παράφρονη εκδικητική πολιτική.

Αν σταματήσουμε την αντεπίθεση σ' αυτόν τον πόλεμο εντυπώσεων και μάλιστα κραυγάζοντας πιο δυνατά, κανένας δεν θα μας ακούσει. Επειδή από μας δεν μπορεί να αλλάξει τίποτα, πρέπει να χτυπήσουμε στο κέντρο στη φωλιά τους.

Είδατε μόλις άνοιξε ο πρόεδρος της ΕΚΤ, Μάριο Ντράγκι, λίγο τη στρόφιγγα, πώς του πέσαν' επάνω σαν άγρια κοράκια κραυγάζοντας... οι οικονομίες μας... μας ληστεύει τις οικονομίες μας. Εκεί βρίσκεται το πεδίο της μάχης κι όχι να τρωγόμαστε μεταξύ μας...

Είστε αισιόδοξος, κύριε Βαλαωρίτη; Η καλύτερη και η χειρότερη μελλοντική εκδοχή;

Είμαι απείσια αισιόδοξος. Αμα βλέπεις το άδικο και αγριεύεις είσαι αισιόδοξος, δεν σκύβεις κεφάλι. Θυμηθείτε το παράδειγμα του Μακρυγιάννη... Τα παιδιά του ανέτρεψαν αυτούς που τον παίδεψαν, τον κατεδίωξαν, τον βασάνισαν... Αισθάνομαι όλους τους Έλληνες παιδιά μου, είμαι αρκετά ηλικιωμένος για να έχω γνωρίσει πολλούς από αυτούς από μικρούς. Δεν πιστεύω να 'χει αλλάξει το μέταλλο της ψυχής τους. Αν αντισταθούν θα νικήσουν τους υπεύθυνους για ό,τι κακό επέβαλαν.

ΕΛΕΝΗ ΓΚΙΚΑ